

PROJECTE DE CONVIVÈNCIA

ESCOLA JOAN MARAGALL

PROJECTE DE CONVIVÈNCIA

1. PREVENCIÓ

1.1. Valors i actituds

Per mantenir una bona convivència a l'escola i millorar les relacions amb un mateix i amb els altres cal fer actuacions preventives per tal d'evitar l'assetjament.

- Treballs cooperatius de cohesió de grup (especificats a la graella)
- Programació educació emocional: Reconèixer les pròpies emocions, controlar-les i reconèixer les emocions dels altres.
- Fomentar la figura del company, tutor i l'ajuda entre iguals

2. DETECCIÓ

2.1. Tractem-nos bé

Qué és assetjar?

Quan ens barallem ens fem mal, però també fem mal quan insultem una persona o ens en burlem i també quan no la deixem participar o quan la fem fora del grup i ningú no la vol, de manera que sempre es queda sola. També fem mal quan malparlem d'algú en la seva absència per tal que els altres no li facin costat. Tot aixó és assetjar.

Potser en un moment o altre heu patit o heu fet coses d'aquestes. A vegades es comença jugant, però es tracta d'adonar-se que aixó fa mal i no s'ha de fer i que entre tots podem evitar-ho. Així aconseguirem que es respectin els nostres drets i els dels altres, i conviure tots millor i ser més feliços.

Per aixó, cal tenir clar quins són els nostres drets i les nostres responsabilitats.

Els nostres drets

Totes les persones tenim DRET a ser ben tractades

A l'escola, i a tot arreu, tinc DRET a ser ben tractat i ben tractada. Aixó vol dir que...

NINGÚ no es posarà amb mi pel meu aspecte ni per la meva manera de ser.

NINGÚ no m'ha de pegar, ni donar empentes, ni fer-me mal.

NINGÚ no m'ha d'amenaçar, ni fer-me por.

NINGÚ no m'ha de pendre ni fer malbé les meves coses.

NINGÚ no m'ha d'insultar, no s'ha de burlar, ni s'ha de riure de mi.

NINGÚ no ha d'escampar rumors sobre mi.

NINGÚ no m'ha d'excloure del grup, ni m'ha d'impedir de jugar amb els companys.

Tots aquests DRETS han de ser respectats SEMPRE

I les nostres responsabilitats

Totes les persones tenim EL DEURE de tractar bé als altres

A l'escola, i a tot arreu, tinc el DEURE de tractar bé a totes les persones. Aixó vol dir que...

JO no he de posar-me amb ningú ni pel seu aspecte ni per la seva manera de ser.

JO no he de burlar-me, ni insultar, ni riure'm de ningú.

JO no he de pegar ni donar empentes, ni fer mal físicament a ningú.

JO no he d'amenaçar, ni fer por a ningú.

JO no he de prendre, ni fer malbé les coses dels altres.

JO no he d'escampar rumors sobre les altres persones.

JO no he d'excloure ningú del grup, ni impedir de jugar amb els companys.

Tots aquests DEURES s'han de complir SEMPRE.

Què passa quan es vulneren els drets?

A vegades hi ha persones que no compleixen amb els seus deures i fan mal als altres. Llavors es pot produir una situació d'assetjament.

Si en algun moment veiem com algú maltracta un company, ens pot semblar millor callar per por que ens ho facin a nosaltres o perquè ens sembla que no és problema nostre, però això no atura l'assetjament. Sobretot, no ho deixis passar. Digues-ho al teu mestre o als pares. És important.

Els que ho veuen i no fan ni diuen res per aturar aquestes actuacions d'abús també són còmplices del maltractament.

Queixar-se d'una situació d'assetjament no és "xivar-se", és defensar un DRET FONAMENTAL i treballar per millorar la convivència.

Què passa amb els nens i nenes assetjats?

Sovint estan tristos, se senten malament, els fa vergonya de no ser prou valents i, a vegades, poden pensar que tenen la culpa d'allò que els passa.

Nosaltres sabem que no la tenen; ningú no es mereix ser maltractat.

Si coneixeu algun nen o nena a qui li passen aquestes coses, feu-li costat.

I amb els nens i nenes que fan mal als altres:

En general, potser no ho fan perquè siguin dolents, sinò perquè no se sentin bé amb ells mateixos i per això volen dominar els altres.

Quan fan mal a una altra persona es poden sentir valents i forts, però és molt probable que en el fons tinguin por i se sentin insegurs.

No s'imaginem com se sent la persona a qui fan mal, si ho pensessin segurament no ho farien.

Si coneixeu algun nen o nena que fa aquestes coses, parleu-ne amb algun mestre/a

Que pots fer si et trobes en una situació d'assetjament

Hi ha 5 coses que hauries de fer, si et trobes en una situació d'assetjament:

1. Intenta mantenir la calma: si veuen que et molesten ho poden repetir per "divertir-se".
2. No responguis de la mateixa manera: tornar-t'hi o respondre amb insults complica la situació. Digues alguna cosa com: "No tens res millor a fer?". No responguis com ell s'ho espera. Utilitza la imaginació.
3. Intenta parlar de manera clara, franca i respectuosa, sense sentir-te culpable: utilitza les respostes positives que hagis practicat a casa o a classe.
4. Abandona el lloc: sovint la millor solució és allunyar-se de la situació i buscar l'ajuda d'un adult. Això no és una covardia, és actuar amb intel·ligència.
5. Parla'n amb algú. Explica-ho als mestres o als pares. No hem de callar aquestes situacions. Denunciar una situació de maltractament no és "xivar-se", és defensar un dret fonamental.

Recorda-ho!

Ets dels nens que assetgen?

Si ets un nen o una nena que tracta malament un company o companya, segurament tens un problema.

Quan una persona agredeix una altra sovint és perquè no es troba bé amb ell mateix. Hauries de pensar què et passa i per què necessites tractar malament els altres, insultar-los, burlar-te'n....sobretot si són més febles que tu.

Potser estàs enfadat, trist o, fins i tot, espantat, potser sens enveja...No saber què ens passa ens genera malestar, això ens fa estar enrabiats i, de vegades, aquesta ràbia la descarreguem sobre algun company més dèbil. Això ens fa sentir forts i valents, però en realitat quan fem això no hem solucionat el nostre problema i, en canvi, hem fet mal a algú.

Maltractant els altres no solucionem res. Pensa com se senten els companys als quals agredeixes o amb qui t'hi poses. Si fas l'esforç de

posar-te en la seva pell i pensar com et sentiries tu si et passés això, veuràs que estàs fent molt mal a la persona que estàs agredint.

És important intentar ser sincer amb tu mateix i admetre que això que fas no és just. Sortir d'aquesta situació no és sempre fàcil, pot ser una bona idea demanar ajuda a algun mestre o als pares.

Encara que no t'ho sembli, reconèixer que tens un problema i demanar ajuda no és de covards, sinó una actitud ben intel·ligent.

És important entendre el que ens passa i aprendre altres maneres de resoldre els problemes que tenim, sense barallar-nos ni insultar. Això ens farà sentir bé.

Les persones felices no necessiten fer mal als altres per sentir-se millor
--

I per acabar, 10 punts per pensar-hi

1. L'assetjament no és una broma. L'assetjament no és un motiu per riure. Amb una broma riu tothom. Quan hi ha algú que es molesta o s'espanta ja no és una broma.
2. Ningú no es mereix ser assetjat. Es diu que hi ha gent que "s'ho busca", però això és una excusa. Tots tenim el dret a ser tractats amb respecte.
3. Si et peguen o t'insulten és millor no tornar-s'hi. Tornar-s'hi empitjora la situació. Cal trobar altres maneres de resoldre els conflictes.
4. No tan sols assetgen els nens, les nenes també poden ser assetjadores. Es diu que les baralles "son coses de nois", però picar i amenaçar so són les úniques maneres d'assetjar. Deixar de banda, fer córrer falsos rumors, excloure del grup i altres coses semblants també és assetjar. I aixó també ho fan les nenes.
5. Els nens i les nenes que són assetjats no són covards que no se saben defensar. Quan un grup intimida una persona sola és molt difícil plantar cara. Els covards són els que necessiten anar en grup i fer mal per sentir-se forts.
6. Dir-ho als mestres o als pares no és "xivar-se". Patir o ser testimoni d'un assetjament i dir-ho a un adult que pot ajudar, és defensar uns drets; i aixó és ser intel·ligent, honest i responsable.

7. Els nois i noies que són assetjats sovint estan tristos i sofreixen durant molt de temps. Són infeliços i hem d'ajudar-los perquè pateixen una situació injusta.
8. Quan algú es baralla val més no ficar-s'hi, però s'ha de buscar la manera d'aturar la baralla i això es fa buscant l'ajuda d'un adult. Si algú veu una agressió però no actua ni denuncia, es converteix en còmplice de l'agressor.
9. Castigar els nens i les nenes que fan mal als altres pot ser necessari, però el més important és ajudar-los a aprendre altres maneres de relacionar-se. Això els ajudarà i millorarà la convivència a l'escola.
10. Tant la víctima com l'agressor necessiten ajuda. Sovint no se senten bé amb ells mateixos i per això necessiten aprendre maneres pacífiques de resoldre els conflictes per millorar la convivència i ser més feliços.

3. INTERVENCIÓ

3.1. Pràctiques restauratives – Cercles de diàleg

Les persones poden fer canvis positius si es compta amb elles, es a dir quan es fan amb elles i no a elles o per elles. Es una bona alternativa ja que l'alumnat s'implica en la gestió dels seus conflictes de manera dialogada i participativa.

Les expressions afectives consisteixen a comunicar els sentiments personals en resposta a determinats comportaments, positius o negatius, de les altres persones.

La conversa restaurativa consisteix en el fet que l'autor d'una determinada conducta reflexioni sobre els seus actes, expressi les seves motivacions i prengui consciència de l'efecte que ha tingut la seva conducta en els altres. Això afavorirà la cerca d'alternatives que satisfacin les seves necessitats i que, alhora, siguin compatibles amb les del grup.

El diàleg restauratiu (o mediació informal) consisteix en el fet que les dues persones que han tingut un conflicte dialoguin de manera restaurativa. Té com a objectiu ajudar a restaurar la relació, mitjançant preguntes que es fan alternativament a un i altre per

ajudar-los a comprendre el punt de vista aliè, i així afavorir la resolució conjunta del conflicte.

Els cercles de diàleg consisteixen a reunir els alumnes del grup en cercle, disposats a expressar-se en pla d'igualtat amb la col·laboració de la persona facilitadora. Tenen com a objectiu facilitar la cohesió del grup, crear comunitat i resoldre qüestions de baixa intensitat.

ENTREVISTA A L'ALUMNAT IMPLICAT

Un cop hem compilat la informació relativa al fet detectat, serà convenient dur a terme una entrevista individual amb cadascun dels alumnes implicats per conèixer més dades sobre la seva situació personal i la seva valoració dels fets.

Algunes consideracions generals:

- Crear un clima de confiança i de respecte que faciliti la comunicació.
- Fer que se sentin participants del procés establert.
- Evitar plantejar l'entrevista com un interrogatori, utilitzant el diàleg com a instrument per a la bona comunicació.
- Oferir informació objectiva, realista i contrastada sobre què es considera assetjament.
- Actuar amb honestitat amb el jove, informant-lo que es trametrà la informació als familiars o a altres serveis, si és necessari.

Algunes consideracions per a l'entrevista a l'alumnat assetjador:

- Parlar amb serenitat, utilitzant un to de veu respectuós i no agressiu, i evitar discussions, ja que creen resistències.
- Evitar valoracions morals o de judici. Cal recordar que és un espai per recollir informació per a la intervenció posterior.

Algunes consideracions per a l'entrevista a l'alumnat assetjat:

- Trametre'ls que entenem la dificultat de parlar del que ha passat o està passant, però també la importància de fer-ho.

- Parlar amb serenitat i evitar que es culpabilitzi pel que ha passat o està passant.
- No parlar de forma excessiva i escoltar atentament i amb empatia.

ENTREVISTA AL GRUP D'OBSERVADORS

Detectar les situacions d'assetjament és complex, especialment per part de les persones adultes, docents i famílies. La relació amb els iguals pot facilitar que qui està patint assetjament doni a conèixer als seus companys el que està passant, però que aquests no facin res per canviar la situació. És important treballar amb aquest grup d'observadors passius per transmetre'ls, d'una banda, la voluntat ferma d'aturar l'assetjament i, d'altra banda, que es vol fer comptant amb la seva col·laboració.

La passivitat dels observadors té conseqüències negatives en el grup, tant en el clima d'aula com en el desenvolupament personal del seus membres, ja que:

- a) Legitimen accions reprovables, quan callen perquè no saben què fer o temen ser acusats de "xivatos".
- b) Esdevenen còmplices de l'assetjador, quan legitimen les seves accions.
- c) Fomenten viure en un clima de temor i injustícia regit per la llei del més fort, quan miren cap a un altre costat.

En definitiva, el desenvolupament moral i la capacitat de discernir d'aquests observadors passius resulten greument afectats quan veuen que algú pateix injustament i no fan res per evitar-ho.

Els objectius de l'entrevista a l'alumnat observador són:

- a) Sensibilitzar enfront l'assetjament entre iguals, propiciant l'empatia cap a qui el pateix.
- b) Contribuir a trencar la llei del silenci per tal de visualitzar possibles situacions d'assetjament que roman ocult als ulls de les persones adultes.
- c) Animar a indentificar i confirmar qui pateix assetjament i qui l'exerceix.
- d) Buscar la seva implicació, proporcionant ajuda per tal de canviar el rol d'espectador passiu a col·laborador actiu.

- e) Ajudar a assumir el rol d'alumne ajudant, acordant les primeres mesures de protecció cap a la víctima.
- f) Garantir la confidencialitat.

Comptar amb els iguals en la gestió dels conflictes és fonamental. La seva col·laboració ens pot permetre esbrinar si s'està donant una situació d'assetjament, identificar els seus protagonistes i ajudar les persones afectades.

Es proposa reunir un petit grup d'observadors en un espai que faciliti una conversa relaxada i discreta. La sala de mediació pot ser un bon lloc, ja que es pot associar a un espai en el qual es resolen conflictes de manera voluntària i es garanteix la confidencialitat. A més de demanar-los ajuda en la detecció d'una possible situació d'assetjament, cal treballar amb ells el seu canvi de rol i que siguin capaços de deixar de banda les pors. És important que se sentin segurs, transmetre que no els maltractaran i que ningú no els ha d'acusar de "xivatos", ja que comunicant una injustícia ajuden a qui està patint.

Algunes de les qüestions que podem plantejar al petit grup d'observadors podrien ser:

- Sabeu per què us he demanat que vingueu?
- Sabeu què es fa en aquest espai?
- M'agradaria que m'ajudéssiu a resoldre una situació...
- Però abans ens presentarem...
- Esteu bé al centre?
- Hi ha persones que no s'ho passen bé al centre. En sabeu d'alguna? Heu vist alguna vegada algú que s'ho estigui passant malament?
- Sabeu qué és l'assetjament?
- Sabeu com és i que fa la persona que assetja?
- Sabeu com és i què sent la persona assetjada?
- Hi ha persones que ho veuen i no fan res? Per què?
- Què vol dir per a vosaltres ser "xivato"? Us sembla que és el mateix que comunicar que algú està patint una injustícia?
- Ens assembla que ara algú està patint assetjament i m'agradaria que m'ajudéssiu. Sabeu qui és? Sabeu qui està assetjant?

Necessitem saber qui són aquestes persones per poder-les ajudar.

- Què podem fer?
- Podem comptar amb vosaltres?

ENTREVISTA A LES FAMÍLIES

Comunicació dels fets

Recomanacions generals:

- És important que es faci una presentació clara, amb una comunicació calmada.
- És important utilitzar les eines de comunicació adequades (empatia, missatges en primera persona, etc) per no alarmar excessivament la família.
- És important explicitar que l'escola i la família tenen el mateix objectiu i per això es demana col·laboració i compromís.
- Es recomana valorar l'esforç i la feina feta per la família.
- Es recomana transmetre confiança en el fet que les coses poden millorar.
- Es recomana evitar:
  - Centrar-se en la persona en lloc de tractar el fet.
  - Jutjar ni fer sentir culpable la família.

Recomanacions per a l'entrevista:

1. Notificar el fet, sense minimitzar-lo ni sobredimensionar-lo, i explicar que s'ha donat un incompliment de les normes d'organització i funcionament de centre.
2. Comunicar a la família l'actitud de tolerància zero enfront les conductes assetjadores.
3. Demanar a la família què els han explicat els seus fills i filles per poder contrastar la informació.
4. Preguntar a la família quina és la seva opinió sobre els fets i com s'ha sentit per poder tenir referències sobre el seu posicionament.
5. Explicar a la família que el centre treballa de manera preventiva amb un protocol d'actuació per a aquests casos.